

DOI: 10.21802/artm.2021.3.19.126
УДК 37.041+614.253.4

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ПРАКТИКА» СТУДЕНТАМИ V КУРСУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ ІМ. І.Д. ЛАНОВОГО

Ю.Б. Моцюк

*Івано-Франківський національний медичний університет, кафедра акушерства та гінекології,
м. Івано-Франківськ, Україна,
ORCID ID: 0000-0001-7681-4455, e-mail: yulia_m87@ukr.net*

Резюме. В статті висвітлено особливості самостійної роботи при вивченні дисципліни «Клінічна практика» студентами V курсу зі спеціальності Лікувальна справа на кафедрі акушерства та гінекології. В цьому матеріалі висвітлено, що правильна організація самостійної роботи студентів забезпечує повноцінне засвоєння програмного матеріалу з дисципліни, відповідних практичних навичок, отримання додаткової наукової інформації та сприяє самоосвіті. У статті показано, що добре організована самостійна робота створює сприятливі умови для розвитку пізнавальних здібностей студентів і активізації їхньої роботи на заняттях з акушерства та гінекології. Практична самостійна підготовка студентів-лікарів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має на меті набуття ними професійних навичок та вмінь.

Самостійна робота є одним з найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, поза-аудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом. Запровадження самостійної навчально-пізнавальної діяльності й інноваційних підходів до її організації в навчальному процесі є якісним кроком усієї системи вищої освіти, бо цей процес сприяє просуванню студентів від освіти та отримання знань до умінь та навичок самоосвіти.

Клінічна практика з акушерства та гінекології є процесом закріплення теоретичних знань, практичних умінь і навичок, отриманих в процесі навчання студента, вдосконалення знань і набуття навичок з питань профілактики захворювань. Дисципліна включає практичні заняття та самостійну роботу студента. Клінічна практика займає важливе місце в підготовці лікарів та дає можливість закріпити свої знання, уміння та навички і розширити професійну компетентність.

Ключові слова: кредитно-трансферна система, самостійна робота, методичні матеріали, студенти-медики.

Вступ. Суспільство з ринковими відносинами вимагає нових підходів до підготовки лікарів. Науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів України активно працюють над втіленням у життя фундаментальних загальнотеоретичних положень та прикладних завдань кредитно-трансферної системи, у ключових позиціях якої суттєва увага приділяється організації самостійної роботи студентів, що забезпечує закріплення теоретичних знань, сприяє набуттю практичних навичок та розвитку клінічного мислення. Працювати самостійно має особливе значення в навчанні студентів-медиків, оскільки використовувати знання, отримані на практичних заняттях, для постановки діагнозу самостійно є дуже важливим для покращення клінічного мислення майбутнього лікаря. Самостійна робота – це не тільки виконання домашнього завдання. Це й самостійна робота в аудиторії під керівництвом викладача, й організація самостійної навчальної діяльності студента поза аудиторією. Підвищити рівень закріплення знань та практичних навичок у студентів для застосування на практиці сучасних методів клінічного та лабораторного обстеження хворих, вміння обґрунтувати клінічний діагноз, вибирати правильне ліку-

вання, надавати невідкладну допомогу, здійснювати профілактику хвороб, нести відповідальність за життя та здоров'я пацієнтів, вміти працювати самостійно та вдосконалювати свою професійну майстерність в різних клінічних випадках. Застосування нових форм і методів навчання в поєднанні з удосконаленням традиційних форм дозволяє оптимізувати навчальний процес і якісно готувати майбутніх фахівців в умовах удосконалення вищої медичної освіти.

У результаті самостійної роботи студент повинен навчитися усвідомлено та самостійно працювати спочатку з навчальним матеріалом, потім з науковою інформацією, використовувати засади самоорганізації та самовиховання з тим, щоб розвивати в подальшому вміння безперервно підвищувати свою кваліфікацію.

Вибираючи оптимальні форми організації самостійної роботи, викладач прагне забезпечити максимальну мотивацію навчання, точно визначити обсяг завдання і розрахувати оптимальний час на його виконання з урахуванням індивідуальних можливостей кожного студента. Навчання спілкуванню і комунікації – це безпосередня взаємодія викладача і

студента в ході навчання, тобто в рамках комунікативного навчального співробітництва.

Підготовчу ж роботу до такої діяльності, від виконання рутинних і тренувальних завдань до аналітичної та пошукової роботи, краще здійснювати в режимі самостійної роботи. Сучасні форми організації самостійного оволодіння знаннями не можуть бути реалізовані без використання інструментарію допоміжних засобів, особливо інформаційних технологій. Найбільш популярний і ефективний формат роботи з їх використанням – це мультимедійні курси, перевагою яких є можливість індивідуалізації навчання, оперування великим об'ємом інформації. Результативність самостійної роботи студентів багато в чому визначається наявністю активних методів її контролю, як на проміжному, так і на підсумковому рівні. Контроль повинен носити систематичний характер насамперед для того, щоб виявити недоліки в освітньому процесі і створити механізм їх усунення, а також сформулювати зворотний зв'язок для корекції навчання. Самостійна робота повинна стати основою освітнього процесу, фактором формування професійно значущих компетенцій.

Обґрунтування дослідження. Самостійну роботу можна визначити як форму активної пізнавальної діяльності, яку виконує один або група студентів за завданням викладача. Майбутній лікар повинен навчитися самостійно засвоювати знання, вміти працювати з великими об'ємами інформації, щоб надалі підвищувати свій професіоналізм та кваліфікацію. Самостійна робота студентів може бути ефективною лише в тому разі, коли вона спрямовується і керується викладачем та ґрунтується на якісному навчально-методичному забезпеченні дисципліни. Відведено більше часу на самостійну роботу студента біля ліжка хворого. Цей вид роботи дозволяє формувати навички клінічного мислення, ґрунтованого на самостійному обстеженні хворого, встановленні попереднього діагнозу, визначення плану обстеження та лікування. Мотивований студент активніше бере участь у навчанні, шукає додаткові шляхи для досягнення мети. Одночасно для успішного оволодіння дисципліною необхідно застосовувати ефективні методи навчання. Такий підхід до викладання може стати передумовою успішної підготовки майбутніх лікарів в умовах реформування системи охорони здоров'я України. Вивчення акушерства та гінекології в сучасних умовах є актуальним, оскільки сприятиме покращенню репродуктивного здоров'я населення, підвищенню народжуваності, зменшенню перинатальних втрат, що є першочерговим завданням для акушерів-гінекологів. Студенти повинні навчитися виділяти пізнавальні завдання, вибирати способи їх вирішення. Самостійна ж робота студентів в аудиторії будується, в основному, за такими напрямками: курація хворих і клінічне обговорення їх діагнозу в присутності викладача; вирішення клінічних завдань, запропонованих викладачем; тестовий контроль вихідного рівня знань. Самостійна робота студентів у вищому навчальному закладі є необхідною передумовою для отримання необхідних знань, вмінь і навичок у професії лікаря.

Важливою передумовою успішного навчання є також наявність мотивації в студента до навчання, а

завдання викладача – підтримати зацікавленість процесом навчання.

Мета дослідження: визначити функції викладача у навчальному процесі, охарактеризувати самостійну роботу студентів як особливу систему умов навчання.

Результати дослідження та їх обговорення. Систематична самостійна робота студента є ефективною за умови достатнього її навчально-методичного та матеріального забезпечення і повинна включати питання, які допоможуть студентам краще засвоїти кожен модуль дисципліни.

Викладання дисципліни “Клінічна практика” здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Івано-Франківському національному медичному університеті.

Нормативна дисципліна “Клінічна практика” націлена на розвиток, насамперед, фахових компетенцій майбутнього лікаря, є професійно орієнтованою в галузі охорони здоров'я, що сприяє ефективній підготовці студентів до здачі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ).

Дисципліна включає практичні заняття і самостійну роботу студента.

На практичному занятті викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних питань за тематикою практичного заняття, формує вміння та навички їх практичного застосування. Окрім цього, за потреби, викладач спільно із студентами, організовує розбір тем, винесених на самостійне опрацювання, у вигляді круглого столу, диспуту та дискусії. А також, під час самостійної роботи студенти готують клінічні випадки, які обговорюються на практичному занятті [2,16].

Видами навчальної діяльності студента, згідно з Навчальним планом дисципліни “Клінічна практика”, є практичні заняття та самостійна робота студентів (включно з виконанням індивідуальних завдань).

Вивчення кожного із модулів проводиться у вигляді практичних завдань, тривалістю 4-6 академічних годин.

Заняття проходять у навчально-тренінгових центрах, на базі кафедр терапевтичного, хірургічного та педіатричного профілів, та складається з 4-х структурних частин:

1) засвоєння теоретичного матеріалу, передбаченого змістом теми заняття, а також алгоритмів виконання практичних навичок з дисципліни;

2) демонстрація викладачем методики виконання передбачених темою медичних маніпуляцій;

3) робота студентів із відпрацювання практичних навичок та вмінь під контролем викладача;

4) розв'язання ситуаційних задач, згідно з навчальним планом дисципліни;

Дисципліна “Клінічна практика”, яку опановують студенти V курсу зі спеціальності Лікувальна справа, вивчаючи акушерство і гінекологію, формується як сукупність тісно пов'язаних між собою змістових модулів, які є логічно завершеною частиною теоретичного та практичного навчального матеріалу, що відповідає певному об'єкту навчання.

До кожного з указаних модулів розроблено відповідний пакет методичного матеріалу, який допомагає студентам краще засвоїти кожен модуль дисципліни [12,14].

Теми самостійних робіт формуються з урахуванням навчальних програм. Проводиться їх постійне оновлення, враховуючи розвиток сучасної науки. Методичні матеріали до кожної теми включають теоретичні питання, тести вихідного рівня, клінічні задачі для самопідготовки та список сучасної літератури, якою можна скористатися, працюючи над самостійною роботою [3,7].

Опрацьовуючи змістовний модуль 1 "Основні методи обстеження і діагностики в акушерстві", студенти повинні опанувати навичками збору спеціального акушерсько-гінекологічного анамнезу, зовнішнього акушерського обстеження, визначення передбачуваної маси плода та передбачуваної дати пологів, вислуховування серцебиття плода акушерським стетоскопом, пельвіометрії, розрахунку справжньої кон'югати за даними зовнішньої і внутрішньої кон'югати, діагностувати внутрішньо-утробний стан плода за даними кардіотокограми та біофізичного профілю плода, надавати акушерську допомогу щодо захисту промежини при фізіологічних пологах, активного ведення третього періоду пологів, первинного туалету народженого за шкалою Апгар.

У другому змістовному модулі "Особливості обстеження та діагностики в гінекології" студентам для самостійного вивчення пропонується навчитися оглядати в дзеркалах, здійснювати забір матеріалу для бактеріоскопічного та бактеріологічного дослідження, забір матеріалу для цитологічного дослідження, бімануальне дослідження та клінічне обстеження молочної залози [16].

Вивчення у структурі самостійної роботи третього змістовного модуля "Особливості обстеження та діагностики при невідкладних станах в акушерстві та гінекології" зумовлене необхідністю опанування навичками невідкладної допомоги при тяжкій преєклампсії, при екклампсії, кровотечах в ранньому післяпологовому періоді, при аномальних маткових кровотечах, при "гострому животі" в гінекології, пов'язаному з кровотечею, при "гострому животі" в гінекології, не пов'язаному з кровотечею [10].

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, визначається при підсумковому модульному контролі [8,14]. До таких тем належать інтерпретація даних про менструальну, статеву, репродуктивну та секреторну функції жінки; інтерпретація акушерських понять: положення, позиція, вид та передлежання плода; оцінка результатів зовнішнього акушерського обстеження (прийоми Леопольда); інтерпретація методики визначення передбачуваної маси плода та очікуваної дати пологів; проведення та інтерпретація результатів аускультативного серцебиття плода акушерським стетоскопом при різних його передлежаннях і позиціях; методика вимірювання чотирьох основних розмірів таза (*distantia spinarum*,

distantia cristarum, *distancia trochanterica*), зовнішньої кон'югати, індекса Соловйова; інтерпретація методики розрахунку справжньої кон'югати на основі діагностичної та висоти лобкового симфізу; аналіз показників кардіотокографії (КТГ), діагностичні критерії КТГ при нормальному стані плода; оцінка результатів визначення показників біофізичного профілю плода; діагностичні критерії внутрішньоутробного стану плода за даними доплерометрії; інтерпретація моментів біомеханізму плода при передньому і задньому видах потиличного передлежання плода; вміння надати допомогу щодо захисту промежини при фізіологічних пологах; аналізувати мету та знати послідовність проведення активного ведення III періоду пологів; знати етапи проведення первинного туалету новонародженого за шкалою Апгар; знати алгоритми проведення обстеження жінки в дзеркалах (дзеркалами Куско, ложкоподібними дзеркалами); вміння інтерпретувати характеристики шийки матки та піхви при огляді в дзеркалах; оволодіти методикою проведення та аналізувати дані результатів бактеріоскопічного та бактеріологічного дослідження; методика забору матеріалу для цитологічного дослідження; методика забору матеріалу для рідинної цитології; УЗД органів малого таза; інтерпретація характеристики піхви, шийки матки, додатків та параметрії при проведенні бімануального обстеження; знати мету та етапи проведення клінічного обстеження молочної залози; надання невідкладної допомоги при тяжкій преєклампсії; надання невідкладної допомоги при екклампсії; надання невідкладної допомоги при кровотечах в ранньому післяпологовому періоді; невідкладна допомога при аномальних маткових кровотечах; надання невідкладної допомоги при "гострому животі" в гінекології, пов'язаному з кровотечами; надання невідкладної допомоги при "гострому животі" в гінекології, не пов'язаному з кровотечами; диференційна діагностика найбільш поширених гострих невідкладних станів в гінекології з гострою хірургічною патологією [12].

Особливе значення має індивідуальна самостійна робота, яка включає доповіді про історії вагітних пацієнток, а також жінок із гінекологічною патологією на практичному занятті, реферативні повідомлення та доповіді про історії хвороби хворого на практичному занятті, доповіді на клінічних конференціях базових кафедр, написання тез, статей, які представляють на наукових конференціях університету та інших ВНЗ України [1,9]. Саме така робота дає можливість отримати відповідну кількість балів, що спонукає студента до ефективної праці [4,11].

Самостійна робота студента є багатокомпонентною. Труднощі, які виникають під час її виконання, допомагає подолати викладач як організатор навчального процесу і консультант [6,13]. Самостійна робота під керівництвом викладача проходить у формі ділової взаємодії на принципах гуманізму та толерантності, коли студент отримує прямі вказівки та навчально-методичні рекомендації викладача, який системно та об'єктивно визначає дидактичні цілі самостійної роботи, рівень, організацію проведення та діагностування її результатів [3,15].

Самостійна робота студентів потребує створення сучасного тренінгового центру, де студенти зможуть відпрацювати всі потрібні навички та ознайомлюватись з обладнанням та інструментами, які використовуються для досліджень [5,14].

Однак, не на всіх заняттях вдається досягнути бажаного ефекту, оскільки інколи студенти не знають не тільки патологічну, але і нормальну фізіологію, що ускладнює засвоєння матеріалу, викладачу потрібно пояснювати студентам ряд питань з теми, яка вивчається.

Висновки. Систематична самостійна робота дозволяє студентів, самовдосконалюючись, підвищувати власний рейтинг сьогодні та готувати себе до наполегливої самостійної праці в майбутньому. Важливими засобами самостійної роботи студентів є забезпечення повноцінними методичними матеріалами, які містять алгоритми виконання практичних навичок, а також відпрацювання навичок у навчально-практичному центрі. Вдосконалення самостійної роботи з акушерства та гінекології згідно із сучасними вимогами та потребами сприятиме підвищенню ефективності їх засвоєння.

References:

1. Antsupova VV, Grishnyaeva OV, Grigoruk VV. Independent work of students of higher medical educational institutions of Ukraine, as one of the stages of their further adaptation to work in medical and preventive institutions. *Clinical and experimental pathology*. 2017; 16(2):124-127.
2. Boitsanyuk SI, Zalizniak MS, Manashchuk NV, Black NV. Organization of independent work of medical students. *Problems of continuing medical education and science*. 2019; 2:14-17.
3. Boytsanyuk SI, Zaliznyak MS, Manaschuk NV, Chorniy NV. Organizatsiya samostiyanoi roboty studentiv-medykiv.Problemy bezperervnoyi medychnoi osvity ta nauky. 2019; 2:14-17.
4. Chorniy NV. Samostiyna robota studentiv yak skladova chastyna u pidhotovtsi spetsialista v umovakh kredytno - modulnoi systemy navchannya. *Medychna osvita*. 2014; 4:132-134.
5. Gaina NO, Protsak TV, Skornyakova LO, Penkina K. Organization of independent work in a higher medical educational institution. *Clinical and experimental pathology*. 2016; 15(2):100-101.
6. Glushko NL, Lenchuk TL, Matskevich VM, Mytsyk YuO. Possibilities of pedagogical use of distance learning system in extracurricular independent work. *Medical education*. 2019; 4:10-13.
7. Gusyev VM, Astahov VM, Shevchenko YeO. Shlyahy optymizatsiyi dodyplomnogo navchannya na kafedri akusherstva ta ginekologiyi. *Medychna osvita*. 2018; 1:19-21.
8. Hodjayan AB, Agranovych NV. Osobennosti organizatsiyi effektivnoy samoobrazovatelnoi deyatelnosti studentov v meditsynskom vuze.Fundamentalnye issledovaniya. 2011; 11:149-153.
9. Pnytska OM, Divnych TYa. Independent work of students of higher medical educational institution as a basis of educational and cognitive activity and professional growth of future doctors. *Actual problems of modern medicine*. 2017; 17(4):236-238.
10. Korotych NM. Samostiyna robota studentiv yak faktor pidhotovky spetsialista v umovakh kredytno-modulnoi systemy navchannya. *Svit medytsyny ta biolohiyi*. 2017; 1:219-222.
11. Meretskiy VM. Rol samostiyanoi roboty studentiv v orhanizatsiyi navchalnoho protsesu .*Medychna osvita*. 2015; 3:113-115.
12. Paharenko LV, Stefanko SL. Dosvid vykladannya akusherstva ta ginekologiyi v umovakh kredytno-modulnoi systemy. *Medychna osvita*. 2012; 2:92-93.
13. Panikarova IA, Starostenko BO, Ashtaev OS, Mazuryk TM, Nechvolod IYE. Samostiyna robota studentiv yak odna z klyuchevykh lanok suchasnoi systemy osvity. *ScienceRise*. 2018; 5:27-30.
14. Sabadosh RV. Optymizatsiya samostiyanoi roboty studentiv u zakladakh vyshchoyi osvity medychnoho spryamuvannya. *Art of Medicine*. 2018; 3:215-217.
15. Shostakovych-Koretska LR, Mavrutenkov VV, Chergihets AV. Samonavchannya yak motyvatsiyana skladova yakisnoi osvity. *Medychna osvita*. 2011; 1:43-45.
16. Vorobiy VD. Vprovadjennya metodiv zasvoyennya praktychnykh navychok pry vykladanni dystsypliny Akusherstvo ta ginekologiya. *Bukovynskyy medychnyy visnyk*. 2018; 22(4):159-162.

УДК 37.041+614.253.4

ОСОБЕННОСТИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ДИСЦИПЛИНЫ "КЛИНИЧЕСКАЯ ПРАКТИКА" СТУДЕНТАМИ V КУРСА ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ ЛЕЧЕБНОЕ ДЕЛО НА КАФЕДРЕ АКУШЕРСТВА И ГИНЕКОЛОГИИ ИМ. И.Д. ЛАНОВОГО

Ю.Б. Моцюк

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, кафедра акушерства и гинекологии, г. Ивано-Франковск, Украина, ORCID ID: 0000-0001-7681-4455, e-mail: yulia_m87@ukr.net

Резюме. В статье освещены особенности самостоятельной работы при изучении дисциплины "Клиническая практика" студентами V курса по специальности Лечебное дело на кафедре акушерства и гинекологии. В данном материале освещено то, что правильная организация самостоятельной работы студентов обеспечивает полноценное усвоение программного материала по дисциплине и соответствующих практических навыков, дополнительной научной информации и способствует самообразованию. В статье показано, что верно организованная самостоятельная работа создает благоприятные условия для развития познавательных способностей студентов и активизации их работы на занятиях по акушерству и гинекологии. Практическая самостоятельная подготовка студентов-врачей является обязательным компонентом образовательно-профессиональной программы для получения квалификационного уровня и

имеет целью приобретение ими профессиональных навыков и умений.

Самостоятельная работа является одним из важнейших компонентов образовательного процесса, предусматривает интеграцию различных видов индивидуальной и коллективной учебной деятельности, осуществляемой как во время аудиторных, внеаудиторных занятий, без участия преподавателя, так и под его непосредственным руководством. Введение самостоятельной учебно-познавательной деятельности и инновационных подходов к ее организации в учебный процесс является качественным шагом всей системы высшего образования, так как этот процесс способствует продвижению студентов от образования и получения знаний к умениям и навыкам самообразования.

Клиническая практика по акушерству и гинекологии является процессом закрепления теоретических знаний, практических умений и навыков, полученных в процессе обучения студента.

Ключевые слова: кредитно-трансферная система, самостоятельная работа, методические материалы, студенты-медики.

UDC 37.041+614.253.4

PECULIARITIES OF INDEPENDENT WORK IN THE STUDY OF "CLINICAL PRACTICE" DISCIPLINE BY MEDICAL STUDENTS OF COURSE V AT OBSTETRICS AND GYNECOLOGY DEPARTMENT NAMED AFTER I.D.LANOVYY

Yu.B. Motsyuk

*Ivano-Frankivsk National Medical University,
Department of Obstetrics and Gynecology,
Ivano-Frankivsk, Ukraine,
ORCID ID: 0000-0001-7681-4455,
e-mail: yulia_m87@ukr.net*

Abstract. The article highlights the features of independent work in the study of "Clinical Practice" by 5th-year medical students at the Department of Obstetrics and Gynecology. The article shows that well-organized independent work creates favorable conditions for the development of cognitive abilities of students and intensification of their work in obstetrics and gynecology. Practical self-training of medical students is a mandatory component of the educational and professional program

to obtain a qualification level and aims to acquire their professional skills and abilities.

Independent work is one of the most important components of the educational process, which involves the integration of different types of individual and collective learning activities, which is carried out both in classroom, extracurricular activities, without the participation of the teacher and under his direct supervision. Introduction of independent educational and cognitive activities and innovative approaches to its organization in the educational process is a qualitative step of the entire system of higher education because this process contributes to the advancement of students from education and the acquisition of knowledge to the skills and abilities of self-education. Clinical practice in obstetrics and gynecology is a process of consolidating theoretical knowledge, practical skills and abilities acquired in the process of student learning. The discipline includes practical classes and independent work of the student. Clinical practice occupies an important place in the training of physicians and the opportunity to consolidate their knowledge, skills and abilities and expand professional competence. The knowledge that students receive during clinical practice will allow them to conduct optimal treatment, to detect early clinical signs of the disease. Prospective physicians in senior courses study clinical disciplines to obtain high qualifications. Clinical practice for students is an important element of the process of training a highly qualified doctor and improves the effectiveness of training. An important role in the system of preparing students for acquisition practical professional skills and abilities of a doctor are assigned to clinical practice, which provides a combination of theoretical and practical components of training and is aimed at forming the ability of future doctors to practice medicine. Consolidate and deepen the ability to rational choice of therapy taking into account the mechanism of action, diagnosis, etiology, pathogenesis of the disease. Clinical practice includes practical classes and independent work of students.

The normative discipline "Clinical Practice" is aimed at the development, first of all, of the professional competencies of the future doctor, is professionally oriented in the field of health care, which in turn contributes to the effective preparation of students. The discipline "Clinical Practice", which is mastered by 5th year medical students is formed as a set of closely related content modules, which are logical complete parts of theoretical and practical educational material corresponding to a particular object.

Keywords: credit transfer system, independent work, teaching materials.

Стаття надійшла в редакцію 25.08.2021 р.